

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อค้นหาอาการที่พบ บ่อย การประเมินอาการ และการจัดการกับอาการที่เกิดขึ้นของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังที่รักษาด้วย การฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม ขณะที่กำลังทำการฟอกเลือด และใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือด ณ หน่วยไตเทียม โรงพยาบาลของรัฐ และโรงพยาบาลเอกชน ในภาคตะวันออก เลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบบไม่แทนที่ จำนวน 220 ราย เก็บข้อมูล ระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 ถึงเดือน มีนาคม พ.ศ. 2550 ผลการวิจัยได้นำเสนอในรูปตาราง ประกอบคำบรรยาย ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังที่รักษา โดยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม

ส่วนที่ 2 อาการที่พบบ่อย การประเมินอาการและการจัดการกับอาการของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังที่รักษาโดยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม ประกอบด้วย

1. อาการที่พบบ่อยของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังที่รักษาโดยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม
2. ความถี่และความรุนแรงของอาการที่พบบ่อยจากการได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง
3. การจัดการกับอาการที่พบบ่อยจากการได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง

ส่วนที่ 3 กลุ่มอาการที่คุกคามต่อชีวิต และการจัดการกับกลุ่มอาการที่เกิดขึ้นขณะฟอกเลือด และใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือดในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังที่ได้รับการรักษาโดยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม

ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยที่ได้ นำมาหาความถี่ ร้อยละ ดังตารางที่ 3 และตารางที่ 4 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล (n = 220)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	112	50.9
หญิง	108	49.1
อายุ		
20 – 29 ปี	27	12.3
30 – 39 ปี	27	12.3
40 – 49 ปี	48	21.8
50 – 59 ปี	53	24.1
60 – 69 ปี	39	17.7
70 ปี ขึ้นไป	26	11.8
(Mean = 50.5, S.D. = 15.20, Max = 84, Min = 21)		
ศาสนา		
พุทธ	214	97.3
คริสต์	6	2.7
สถานภาพสมรส		
โสด	34	15.5
คู่	151	68.6
หม้าย/ หย่าร้าง/ แยกกันอยู่	35	15.9
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	8	3.6
ประถมศึกษา	104	47.3
มัธยมศึกษา	56	25.5
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	16	7.3
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	32	14.5
สูงกว่าปริญญาตรี	4	1.8
บทบาทในครอบครัว		
หัวหน้าครอบครัว	90	40.9
สมาชิกในครอบครัว	130	59.1

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพปัจจุบัน		
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	88	40.0
เกษตรกร/ ประมง	22	10.0
ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	22	10.0
ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	42	19.1
รับจ้างทั่วไป	22	10.0
อื่น ๆ (พนักงานบริษัท)	24	10.9
รายได้ของครอบครัวต่อเดือน		
≤ 5,000 บาท	17	7.7
5,001 – 15,000 บาท	53	24.2
15,001 – 30,000 บาท	94	42.7
30,001 – 50,000 บาท	30	13.6
> 50,000 บาท	26	11.8
(Mean = 29615.2, S.D.= 24489.14, Max = 100,000, Min = 3,000)		
สถานภาพเศรษฐกิจ		
ไม่เพียงพอ	76	34.5
เพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บ	82	37.3
เพียงพอ เหลือเก็บ	62	28.2
การจ่ายค่ารักษาพยาบาล		
เบิกค่ารักษาพยาบาล	94	42.7
จ่ายเอง	69	31.4
ประกันสังคม	56	25.5
อื่น ๆ (ได้รับความอนุเคราะห์จากทางโรงพยาบาล)	1	0.5
ผู้ดูแลขณะมาฟอกเลือด		
ไม่มี	169	89.1
มี	24	10.9

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ มีเพศชายและเพศหญิงจำนวนใกล้เคียงกัน โดยเป็นเพศชาย 112 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.9 เพศหญิง 108 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.1 และมีอายุเฉลี่ย 50.5 ปี (S.D. = 15.2) ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 50- 59 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.1 นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 97.3 สถานภาพสมรสคู่ คิดเป็นร้อยละ 68.6 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 47.3 มีบทบาทเป็นสมาชิกในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 59.1 ไม่ได้ประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 40 กลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน 29,615.2 บาท (S.D. = 24,489.14) ส่วนใหญ่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนอยู่ในช่วง 15,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.7 สถานภาพเศรษฐกิจเพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บ คิดเป็นร้อยละ 37.3 ใช้สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลได้ คิดเป็นร้อยละ 42.7 ส่วนใหญ่ไม่มีผู้ดูแลขณะมารับการฟอกเลือด คิดเป็นร้อยละ 89.1

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วย (n = 220)

ข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วย	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาที่ได้รับการรักษาโดยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม		
≤ 1 ปี	77	35.0
1 ⁺ – 2 ปี	39	17.7
2 ⁺ – 3 ปี	33	15.0
3 ⁺ – 4 ปี	18	8.2
4 ⁺ – 5 ปี	14	6.4
> 5 ปี (Mean = 2.9, S.D. = 2.75, Max = 19, Min = 1)	39	17.7
ความถี่ต่อสัปดาห์ที่มาฟอกเลือด		
1 ครั้ง	11	5.0
2 ครั้ง	185	84.1
มากกว่า 2 ครั้ง	24	24
จำนวนครั้งที่ได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม		
≤ 50 ครั้ง	28	12.7
51 – 100 ครั้ง	38	17.3
101 – 250 ครั้ง	59	26.8
251 – 450 ครั้ง	47	21.4
> 450 ครั้ง	48	21.8
(Mean = 240, S.D. = 171.46, Max = 500, Min = 5)		

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วย	จำนวน	ร้อยละ
โรคที่เป็นร่วมกับโรคไตเรื้อรัง		
โรคความดันโลหิตสูง	209	95.0
โรคเบาหวาน	72	32.7
โรคหัวใจ	5	15.9
โรคเอส แอล อี	5	2.3
โรคเกาต์	13	5.9
โรคไวรัสตับอักเสบบี	5	2.3
โรคหลอดเลือดสมอง	1	0.5
โรคพาราไทรอยด์	3	1.4
โรคไขมันในเลือดสูง	6	2.7
ความสม่ำเสมอในการมาฟอกเลือด		
สม่ำเสมอ (มาตามนัดทุกครั้ง)	218	99.1
ไม่สม่ำเสมอ (ไม่ได้มาตามนัดทุกครั้ง)	2	0.9
น้ำหนักที่เพิ่มขึ้นก่อนการฟอกเลือดแต่ละครั้ง		
น้ำหนักไม่เพิ่ม	2	0.9
เพิ่มขึ้น 1 – 2 กิโลกรัม	54	24.5
เพิ่มขึ้น 3 – 4 กิโลกรัม	106	48.2
เพิ่มขึ้นมากกว่า 4 กิโลกรัม	58	26.4
ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการครั้งสุดท้าย		
ค่าฮีมาโตคริต		
≤ 32.9 %	135	61.4
33 – 36 %	56	25.5
> 36 %	29	13.1

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วย	จำนวน	ร้อยละ
ค่ายูเรียไนโตรเจน		
≤ 50 มก./ดล.	24	10.9
$50^+ - 70$ มก./ดล.	67	30.5
$70^+ - 90$ มก./ดล.	79	35.9
$90^+ - 110$ มก./ดล.	43	19.5
> 110 มก./ดล.	7	3.3
ค่าครีอะตินิน		
≤ 6 มก./ดล.	15	6.8
$6^+ - 13$ มก./ดล.	121	55.0
$13^+ - 20$ มก./ดล.	81	36.8
> 20 มก./ดล.	3	1.4
ความเพียงพอในการฟอกเลือด		
เพียงพอ	214	97.3
ไม่เพียงพอ	6	2.7
ยาที่ผู้ป่วยรับประทานเป็นประจำ		
Ferrous Sulfate	184	83.6
Sodamint	172	78.2
Lasix	168	76.4
Calciumcarbonate	154	70.0
Folic Acid	136	61.8
Eprex	143	65.0

จากตารางที่ 4 พบว่า ระยะเวลาเฉลี่ยที่ได้รับการรักษาโดยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมของกลุ่มตัวอย่างคือ 2.9 ปี (S.D. = 2.75) ซึ่งส่วนใหญ่รักษาโดยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมเป็นระยะเวลา ≤ 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.0 มารับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมสัปดาห์ละ 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 84.1 และพบว่ากลุ่มตัวอย่างได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมเฉลี่ย 240 ครั้ง (S.D. = 171.46) โดยส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 101 – 250 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 26.8 ส่วนโรคที่

พบร่วมกับโรคไตเรื้อรังมากที่สุดถึงร้อยละ 95.0 คือ โรคความดันโลหิตสูง รองลงมาคือ โรคเบาหวาน และโรคหัวใจ คิดเป็นร้อยละ 32.7 และ 15.9 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาฟอกเลือดตามนัดสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 99.1 โดยมีน้ำหนักก่อนฟอกเลือดเพิ่มขึ้นอยู่ในช่วง 3 – 4 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 48.2 สำหรับผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ พบว่าส่วนใหญ่มีค่าฮีมาโตคริต ≤ 32.9 % คิดเป็นร้อยละ 61.4 มีค่ายูเรียไนโตรเจน อยู่ในช่วง $70^+ - 90$ มก./ดล. คิดเป็นร้อยละ 35.9 มีค่าครีเอตินิน อยู่ในช่วง $6^+ - 13$ มก./ดล. คิดเป็นร้อยละ 55.0 ส่วนใหญ่มีความเพียงพอในการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม คิดเป็นร้อยละ 97.3 และยาที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับประทานเป็นประจำ ได้แก่ Ferrous Sulfate, Sodamint, Lasix คิดเป็นร้อยละ 83.6, 78.2 และ 76.4 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 อาการที่พบบ่อย การประเมินอาการและการจัดการกับอาการของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังที่รักษาโดยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม

1. อาการที่พบบ่อยของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังที่รักษาโดยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม

ข้อมูลเกี่ยวกับอาการที่พบบ่อยของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังขณะฟอกเลือด และใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม โดยกลุ่มตัวอย่างรายงานอาการตามการรับรู้ความถี่ของการเกิดอาการ นำมาหาความถี่และร้อยละ ดังตารางที่ 5 และ 6 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของอาการที่พบบ่อยขณะฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม (n = 220)

อาการที่พบบ่อย ขณะฟอกเลือด	จำนวน (ร้อยละ)	ความถี่ของการเกิดอาการ			
		ไม่มีอาการ จำนวน (ร้อยละ)	นาน ๆ ครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	เกือบทุกครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	ทุกครั้ง จำนวน (ร้อยละ)
หน้ามืดเวียนศีรษะ	157 (71.4)	63 (28.6)	130 (59.1)	24 (10.9)	3 (1.4)
ตะคริว	145 (65.9)	75 (34.1)	119 (54.1)	26 (11.8)	0 (0)
คลื่นไส้/ อาเจียน	36 (16.4)	184 (83.6)	32 (14.5)	3 (1.4)	1 (0.5)
ปวดศีรษะ	110 (50.0)	110 (50.0)	76 (34.5)	19 (8.6)	15 (6.8)
หัวใจเต้นเร็ว	72 (32.7)	148 (67.3)	61 (27.7)	11 (5.0)	0 (0)
เจ็บแน่นหน้าอก	51 (23.2)	169 (76.8)	50 (22.7)	1 (0.5)	0 (0)
ไข้/หนาวสั่น	67 (30.5)	153 (69.5)	67 (30.5)	0 (0)	0 (0)
หายใจลำบาก/ เหนื่อย	49 (22.3)	171 (77.7)	47 (21.4)	2 (0.9)	0 (0)
ปวดหลัง	62 (28.2)	158 (71.8)	42 (19.1)	5 (2.3)	15 (6.8)
เจ็บแสบตามเส้นที่ใช้ฟอก					
เลือด	11 (5.0)	209 (95.0)	11 (5.0)	0 (0)	0 (0)
คัน	84 (38.2)	136 (61.8)	52 (23.6)	17 (7.7)	15 (6.8)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อาการที่พบบ่อย ขณะฟอกเลือด	จำนวน (ร้อยละ)	ความถี่ของการเกิดอาการ			
		ไม่มีอาการ จำนวน (ร้อยละ)	นาน ๆ ครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	เกือบทุกครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	ทุกครั้ง จำนวน (ร้อยละ)
รู้สึกอึดอัด/ ไม่สุขสบาย					
(เคลื่อนไหวร่างกายลำบาก)	59 (26.8)	161 (73.2)	14 (6.4)	8 (3.6)	37 (16.8)
เบื่อหน่าย	165 (75.0)	55 (25.0)	32 (14.5)	21 (9.5)	112 (50.9)
กลัวอันตรายจากการเข้าเครื่อง	8 (3.6)	212 (96.4)	5 (2.3)	1 (0.5)	2 (0.9)
วิตกกังวล	43 (19.5)	174 (79.1)	13 (5.9)	3 (1.4)	30 (13.6)

จากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าอาการที่พบบ่อยที่สุดขณะฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม คือ อาการเบื่อหน่าย รองลงมา คือ หน้ามืดเวียนศีรษะ และตะคริว คิดเป็นร้อยละ 75, 71.4 และ 65.9 ตามลำดับ โดยร้อยละ 50.9 ของกลุ่มตัวอย่างที่รับรู้ว่าการเบื่อหน่าย จะเกิดอาการเบื่อหน่ายทุกครั้งขณะฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของอาการที่พบบ่อยใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม (n = 220)

อาการที่พบบ่อย ใน 24 ชั่วโมงแรก หลังการฟอกเลือด	จำนวน (ร้อยละ)	ความถี่ของการเกิดอาการ			
		ไม่มีอาการ จำนวน (ร้อยละ)	นาน ๆ ครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	เกือบทุกครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	ทุกครั้ง จำนวน (ร้อยละ)
อ่อนเพลีย/ ไม่มีแรง	189 (85.9)	31 (14.1)	85 (38.6)	44 (20.0)	60 (27.3)
ปวดศีรษะ	77 (35.0)	143 (65.0)	52 (23.6)	12 (5.5)	13 (5.9)
คลื่นไส้/ อาเจียน	40 (18.2)	180 (81.8)	38 (17.3)	2 (0.9)	0 (0)
ปวดบริเวณตำแหน่งที่ แทงเข็ม	23 (10.5)	197 (89.5)	23 (10.5)	0 (0)	0 (0)
ตะคริว	114 (51.8)	106 (48.2)	106 (48.2)	8 (3.6)	0 (0)
เบื่ออาหาร	73 (33.2)	147 (66.8)	57 (25.9)	11 (5.0)	5 (2.3)
หน้ามืดคล้ายจะเป็นลม	129 (58.6)	91 (41.4)	120 (54.5)	9 (4.1)	0 (0)
นอนไม่หลับ	4 (1.8)	216 (98.2)	1 (0.5)	2 (0.9)	1 (0.5)
อื่น ๆ (ปวดเมื่อยตามตัว/ ปวดท้อง/ ปวดหลัง)	8 (4.0)	212 (96.4)	3 (1.4)	3 (1.4)	2 (0.9)
วิตกกังวล	20 (9.1)	178 (80.9)	9 (4.1)	8 (3.6)	25 (11.4)

จากตารางที่ 6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าการที่พบบ้อยที่สุดใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมคือ อ่อนเพลีย/ ไม่มีแรง รองลงมาคือ หน้ามืดคล้ำจะเป็นลม และ ตะคริว คิดเป็นร้อยละ 85.9, 58.6 และ 51.8 ตามลำดับ

2. ความถี่และความรุนแรงของอาการที่พบบ้อยจากการได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง

ผลของการประเมินความถี่ของอาการที่พบบ้อยตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง นำเสนอด้วย ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแบ่งเป็นอาการขณะกำลังฟอกเลือดและ ใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม ดังตารางที่ 7 และ ตารางที่ 8 ตามลำดับ

ส่วนผลของการประเมินความรุนแรงของอาการที่พบบ้อยตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง นำเสนอด้วย ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแบ่งเป็นอาการขณะกำลังฟอกเลือดและใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม ดังตารางที่ 9 และ ตารางที่ 10 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความถี่ และระดับความถี่ของอาการที่พบบ้อยขณะฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม (n = 220)

อาการที่พบบ้อยขณะฟอกเลือด	คะแนนความถี่ของอาการ		ระดับความถี่ของอาการ
	Mean	S.D.	
หน้ามืดเวียนศีรษะ	0.85	0.66	น้อย
ตะคริว	0.78	0.64	น้อย
คลื่นไส้/ อาเจียน	0.19	0.46	น้อย
ปวดศีรษะ	0.72	0.89	น้อย
หัวใจเต้นเร็ว	0.38	0.58	น้อย
เจ็บแน่นหน้าอก	0.24	0.44	น้อย
ไข้/ หนาวสั่น	0.30	0.46	น้อย
หายใจลำบาก/ เหนื่อย	0.23	0.44	น้อย
ปวดหลัง	0.44	0.84	น้อย
เจ็บแสบตามเส้นที่ใช้ฟอกเลือด	0.05	0.22	น้อย
คัน	0.60	0.90	น้อย
อึดอัด/ ไม่สุขสบาย	0.64	1.15	น้อย
(เคลื่อนไหวร่างกายลำบาก)			
เบื่อหน่าย	1.86	1.28	ปานกลาง
กลัวอันตรายจากการเข้าเครื่อง	0.06	0.35	น้อย
วิตกกังวล	0.50	1.04	น้อย

จากตารางที่ 7 พบว่าส่วนใหญ่อาการที่พบบ่อยขณะฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมมีระดับความมากน้อยของความถี่อยู่ในระดับน้อย มีเพียงอาการเบื่อหน่าย ที่มีระดับความมากน้อยของความถี่อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนความถี่ 1.86 (S.D. = 1.28)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความถี่และระดับความมากน้อยของความถี่ของอาการที่พบบ่อยใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม (n = 220)

อาการที่พบบ่อยใน 24 ชั่วโมงแรก หลังการฟอกเลือด	คะแนนความถี่ของอาการ		ระดับความถี่ ของอาการ
	Mean	S.D.	
อ่อนเพลีย/ ไม่มีแรง	1.60	1.04	ปานกลาง
ปวดศีรษะ	0.52	0.85	น้อย
คลื่นไส้/ อาเจียน	0.19	0.42	น้อย
ปวดบริเวณตำแหน่งที่แทงเข็ม	0.10	0.31	น้อย
ตะคริว	0.55	0.57	น้อย
เบื่ออาหาร	0.43	0.70	น้อย
หน้ามืดคล้ายจะเป็นลม	0.63	0.56	น้อย
นอนไม่หลับ	0.04	0.28	น้อย
อื่น ๆ (ปวดเมื่อยตามตัว/ ปวดท้อง/ ปวดหลัง)	0.07	0.38	น้อย
วิตกกังวล	0.45	1.00	น้อย

จากตารางที่ 8 พบว่าส่วนใหญ่อาการที่พบบ่อยใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมมีระดับความมากน้อยของความถี่อยู่ในระดับน้อย มีเพียงอาการอ่อนเพลีย/ ไม่มีแรง ที่มีระดับความมากน้อยของความถี่อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนความถี่ 1.60 (S.D. = 1.04)

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรุนแรง และระดับความมากน้อยของ
ความรุนแรงของอาการที่พบบ่อยขณะฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม

อาการที่พบบ่อยขณะฟอกเลือด	คะแนนความรุนแรงของอาการ		ระดับความรุนแรง ของอาการ
	Mean	S.D.	
หน้ามืดเวียนศีรษะ	3.80	2.78	ปานกลาง
ตะคริว	4.55	3.68	ปานกลาง
คลื่นไส้/ อาเจียน	0.77	1.88	เล็กน้อย
ปวดศีรษะ	2.99	3.37	เล็กน้อย
หัวใจเต้นเร็ว	1.45	2.30	เล็กน้อย
เจ็บแน่นหน้าอก	1.08	2.13	เล็กน้อย
ไข้/หนาวสั่น	1.98	3.20	เล็กน้อย
หายใจลำบาก/เหนื่อย	1.25	2.48	เล็กน้อย
ปวดหลัง	1.50	2.62	เล็กน้อย
เจ็บแสบตามเส้นที่ใช้ฟอกเลือด	0.16	0.73	เล็กน้อย
คัน	1.47	2.03	เล็กน้อย
อึดอัด/ ไม่สบาย (เคลื่อนไหวร่างกายลำบาก)	1.15	2.05	เล็กน้อย
เบื่อหน่าย	3.98	2.87	ปานกลาง
กลัวอันตรายจากการเข้าเครื่อง	0.17	0.94	เล็กน้อย
วิตกกังวล	1.17	2.42	เล็กน้อย

จากตารางที่ 9 พบว่าส่วนใหญ่อาการที่พบบ่อยขณะฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม มีระดับความมากน้อยของความรุนแรงอยู่ในระดับเล็กน้อย และมี 3 อาการที่พบว่าระดับความมากน้อยของความรุนแรงอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ตะคริว เบื่อหน่าย และหน้ามืดเวียนศีรษะ โดยที่ค่าเฉลี่ยคะแนนความรุนแรงของ ตะคริวมากที่สุด 4.55 (S.D. = 3.67)

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรุนแรง และระดับความมากน้อยของ
ความรุนแรงของอาการที่พบบ่อยใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือดด้วยเครื่อง
ไตเทียม

อาการที่พบบ่อยใน 24 ชั่วโมงแรก หลังการฟอกเลือด	คะแนนความรุนแรงของอาการ		ระดับความรุนแรง ของอาการ
	Mean	S.D.	
อ่อนเพลีย/ ไม่มีแรง	4.56	2.40	ปานกลาง
ปวดศีรษะ	1.80	2.71	เล็กน้อย
คลื่นไส้/ อาเจียน	0.81	1.80	เล็กน้อย
ปวดบริเวณตำแหน่งที่แทงเข็ม	0.38	1.15	เล็กน้อย
ตะคริว	2.48	2.67	เล็กน้อย
เบื่ออาหาร	1.45	2.15	เล็กน้อย
หน้ามืดคล้ายจะเป็นลม	2.90	2.77	เล็กน้อย
นอนไม่หลับ	0.10	0.78	เล็กน้อย
อื่น ๆ (ปวดเมื่อยตามตัว/ ปวดท้อง/ ปวดหลัง)	0.22	1.19	เล็กน้อย
วิตกกังวล	1.13	2.45	เล็กน้อย

จากตารางที่ 10 พบว่าส่วนใหญ่อาการที่พบบ่อยใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือดด้วย
เครื่องไตเทียมมีระดับความมากน้อยของความรุนแรงอยู่ในระดับเล็กน้อย มีเพียงอาการอ่อนเพลีย/
ไม่มีแรง ที่มีระดับความมากน้อยของความรุนแรงอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนความ
รุนแรง 4.56 (S.D. = 2.39)

3. การจัดการกับอาการที่พบบ่อยจากการได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง

3.1 การจัดการกับอาการที่พบบ่อยขณะฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม

ในส่วนของการจัดการกับอาการที่พบบ่อย ผู้วิจัยขอแนะนำเสนอใน 5 ลำดับแรกของ
อาการที่พบบ่อยขณะฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีวิธีการจัดการกับแต่ละอาการ
ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 จำนวน และร้อยละของวิธีการจัดการกับอาการที่พบบ่อยขณะฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม

อาการ	การจัดการกับอาการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เบื่อหน่าย	เบี่ยงเบนความสนใจ (ดู TV/ อ่านหนังสือ/ ฟังเพลง) ทำ	85	30.8
	ใจยอมรับกับอาการหรือเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น	79	28.6
	นอนหลับ	56	20.3
	ใช้ธรรมะ/ คิดว่าเป็นเรื่องของเวรกรรม	32	11.6
	พูดคุยเพื่อระบายความรู้สึกกับคนอื่น	19	6.9
	เปลี่ยนอริยาบท	3	1.1
	คิดถึงครอบครัว/ คนที่รัก	2	0.7
2. หน้ามืดเวียนศีรษะ	ร้องขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่	128	60.5
	นอนราบให้ศีรษะต่ำ	47	23.2
	ดื่มน้ำหวาน/ อมลูกอม	13	6.4
	อดทน/ รอดูอาการ	11	5.4
	ดมยาดม/ แอมโมเนีย	9	4.5
3. อาการตะคริว	ร้องขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่	106	52.2
	เหยียด/ เกร็ง/ กระดกปลายเท้า	55	27.0
	บีบ/ นวด/ กด บริเวณตำแหน่งที่มีอาการ	22	10.8
	อดทน/ รอดูอาการ	7	3.5
	ยืน/ ย้ายอยู่กับที่	7	3.5
	ใช้ยานวดคลายกล้ามเนื้อ	4	2.0
	วางกระเป๋าน้ำร้อน	2	1.0
4. ปวดศีรษะ	อดทน/ รอดูอาการ	43	26.5
	รับประทานยาแก้ปวด (Paracetamol)	42	25.9
	แจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบ	39	24.1
	รับประทานยาลดความดันโลหิต	11	6.8
	บีบ/ นวด/ กด บริเวณตำแหน่งที่มีอาการ	9	5.6
	นั่ง/ นอนศีรษะสูง	9	5.6
	ประคบเย็นบริเวณศีรษะ	7	4.3
	หายใจเข้า- ออกลึก ๆ	2	1.2

ตารางที่ 11 (ต่อ)

อาการ	การจัดการกับอาการ	จำนวน	ร้อยละ
5. คัน	ใช้ มือ/ ผ้า/ ไม้เกาหลัง เกาเบา ๆ บริเวณที่มีอาการ	75	89.3
	อดทน/ รอคูอาการ	9	10.7

จากตารางที่ 11 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่รับรู้อาการเบื้องต้น ส่วนใหญ่จะใช้วิธีเบี่ยงเบนความสนใจ เช่น ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือ ฟังเพลง คิดเป็นร้อยละ 30.8 เมื่อพบอาการหน้ามีผื่นขึ้น และอาการตะคริว ส่วนใหญ่จะร้องขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ คิดเป็นร้อยละ 60.5 และ 52.2 ตามลำดับ สำหรับอาการปวดศีรษะ กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีอดทน/ รอคูอาการ คิดเป็นร้อยละ 26.5 ส่วนอาการคัน จะใช้ มือ/ ผ้า/ ไม้เกาหลัง เกาเบา ๆ บริเวณที่มีอาการ คิดเป็นร้อยละ 89.3

3.2 การจัดการกับอาการที่พบบ่อยใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม

ในส่วนองวิธีการจัดการกับอาการที่พบบ่อย ผู้วิจัยขอเสนอใน 5 ลำดับแรกของอาการที่พบบ่อยใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีวิธีการจัดการกับแต่ละอาการ ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 12 จำนวน และร้อยละของวิธีการจัดการกับอาการที่พบบ่อยใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม

อาการ	การจัดการกับอาการ	จำนวน	ร้อยละ
1. อ่อนเพลีย/ ไม่มีแรง	นั่ง/ นอน พักผ่อน	171	80.2
	รับประทานอาหาร	21	9.9
	ดื่มน้ำหวาน/ อมลูกอม	20	9.4
	ดมยาดม/ แอมโมเนีย	1	0.5
2. หน้ามืดคล้ายจะเป็นลม	นั่ง/ นอน พักผ่อน	113	63.1
	ดมยาดม/ แอมโมเนีย	26	14.5
	ดื่มน้ำหวาน/ อมลูกอม	21	11.7
	รับประทานอาหาร	16	9.0
	อยู่ในที่อากาศถ่ายเทสะดวก	3	1.7

ตารางที่ 12 (ต่อ)

อาการ	การจัดการกับอาการ	จำนวน	ร้อยละ
3. ตะคริว	บีบ/ นวด/ กด บริเวณตำแหน่งที่มีอาการ	81	56.3
	เหยียด/ เกร็ง/ กระดกปลายเท้า	32	22.2
	ขึ้น/ ย่ำอยู่กับที่	14	9.7
	ใช้ยานวดคลายกล้ามเนื้อ	13	9.0
	วางกระเป๋าน้ำร้อน	3	2.1
	อดทน/ รอดูอาการ	1	0.7
4. ปวดศีรษะ	บีบ/ นวด/ กด บริเวณตำแหน่งที่มีอาการ	3	2.8
	รับประทานยาแก้ปวดศีรษะ (Paracetamol)	38	35.8
	นั่ง/ นอน พักผ่อน	30	28.3
	อดทน/ รอดูอาการ	13	12.3
	ประคบเย็น	11	10.4
	รับประทานยาควบคุมความดันโลหิต	11	10.4
5. เบื่ออาหาร	ปรับเปลี่ยนเมนูอาหาร	22	27.5
	รับประทานครั้งละน้อยๆ บ่อยครั้ง	31	38.7
	รับประทานอาหารอ่อน เช่น ข้าวต้ม	15	18.8
	รับประทานอาหารเหลว เช่น น้ำหวาน อาหารเสริม	12	15.0

จากตารางที่ 12 พบว่าเมื่อกลุ่มตัวอย่างรับรู้อาการอ่อนเพลีย/ ไม่มีแรง และอาการหน้ามืดคล้ายจะเป็นลม ส่วนใหญ่จะใช้วิธี นั่ง/ นอนพักผ่อน คิดเป็นร้อยละ 80.2 และ 63.1 ตามลำดับ สำหรับอาการตะคริว จะใช้การ บีบ/ นวด/ กด บริเวณที่มีอาการ คิดเป็นร้อยละ 56.3 ส่วนอาการปวดศีรษะ ส่วนใหญ่จะรับประทานยาแก้ปวดศีรษะ (Paracetamol) คิดเป็นร้อยละ 35.8 เมื่อมีอาการเบื่ออาหาร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะรับประทานอาหารครั้งละน้อยๆ แต่บ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ 38.7

ส่วนที่ 3 กลุ่มอาการที่คุกคามต่อชีวิตและการจัดการกับกลุ่มอาการที่เกิดขึ้นของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังที่ได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม

1. กลุ่มอาการที่คุกคามต่อชีวิตและการจัดการกับกลุ่มอาการที่เกิดขึ้นขณะฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม

1.1 กลุ่มอาการที่คุกคามต่อชีวิตขณะฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม

กลุ่มอาการที่คุกคามต่อชีวิตขณะฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม นำมาหาค่าความถี่และร้อยละดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่รับรู้ถึงอาการที่คุกคามต่อชีวิตในขณะฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม (n = 220)

อาการที่มักพบร่วมกันและคุกคามต่อชีวิตขณะฟอกเลือด	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
หน้ามืดเวียนศีรษะ	164	74.5
ตะคริว	140	63.6
คลื่นไส้/ อาเจียน	72	32.7
ปวดศีรษะ	56	25.5
หัวใจเต้นเร็ว	76	34.5
เจ็บแน่นหน้าอก	48	21.8
ไอ/ หาวสั้น	8	3.6
หายใจลำบาก/ เหนื่อย	24	10.9
ปวดหลัง	8	3.6
อึดอัด/ ไม่สบาย (จากเคลื่อนไหวร่างกายลำบาก)	4	1.8
เบื่อหน่าย	16	7.3
วิตกกังวล	20	9.1

จากตารางที่ 13 พบว่าอาการที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าคุกคามต่อชีวิตขณะฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมมากที่สุดคือ หน้ามืดเวียนศีรษะ รองลงมาคือ ตะคริว และหัวใจเต้นเร็ว คิดเป็นร้อยละ 74.5, 63.6 และ 34.5 ตามลำดับ .

จากอาการที่กลุ่มตัวอย่างระบุว่าเป็นอาการที่มักเกิดร่วมกันและคุกคามต่อชีวิตขณะฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม นำมาจำแนกเป็นกลุ่มอาการ ด้วยเทคนิค Hierarchical Cluster

Analysis โดยการยอมรับกลุ่มอาการ อาศัยตามแนวคิดของคอดด์, แจนสัน และคณะ (Dodd, Janson et al., 2001) ก็ต้องมีอาการที่มีความสัมพันธ์กันตั้งแต่ 3 อาการขึ้นไป ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่

14

ตารางที่ 14 การจำแนกกลุ่มอาการที่พบร่วมกันและคุกคามต่อชีวิตขณะฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง โดยอาศัยเทคนิค Hierarchical Cluster Analysis

กลุ่มอาการที่คุกคามต่อชีวิตขณะฟอกเลือด	ค่า Coefficient
กลุ่มที่ 1 คลื่นไส้/ อาเจียน หัวใจเต้นเร็ว และเจ็บแน่นหน้าอก	.314
กลุ่มที่ 2 ไข้/ นหนาวสั่น หายใจลำบาก/ เหนื่อย ปวดหลัง อึดอัด/ ไม่สุขสบาย (จากเคลื่อนไหวร่างกายลำบาก) และวิตกกังวล	.351

จากตารางที่ 14 พบว่ากลุ่มอาการที่เกิดขึ้นร่วมกันและคุกคามต่อชีวิตขณะฟอกเลือดของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง ที่พบมี 2 กลุ่มอาการ กลุ่มที่ 1) คลื่นไส้/ อาเจียน หัวใจเต้นเร็ว และเจ็บแน่นหน้าอก และกลุ่มที่ 2) ไข้/ นหนาวสั่น หายใจลำบาก/ เหนื่อย ปวดหลัง อึดอัด/ ไม่สุขสบาย (จากเคลื่อนไหวร่างกายลำบาก) และวิตกกังวล

1.2 การจัดการกับกลุ่มอาการที่คุกคามต่อชีวิตขณะฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม

จากกลุ่มอาการที่คุกคามต่อชีวิตที่เกิดขึ้นขณะฟอกเลือด กลุ่มตัวอย่างมีวิธีการจัดการกับกลุ่มอาการดังกล่าว โดยมีเป้าหมายเพื่อลด ควบคุม และป้องกันกลุ่มอาการที่เกิดขึ้น ดังตารางที่ 15 และ 16

ตารางที่ 15 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวิธีการจัดการกับกลุ่มอาการที่คุกคามต่อชีวิตขณะฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม (n = 220)

วิธีการจัดการกับกลุ่มอาการขณะฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. การควบคุมไม่ให้แน่นและของเสียดังก่อนมาฟอกเลือด	139	63.2
2. สังเกตและเฝ้าระวังอาการขณะฟอกเลือด	187	85.0
3. การลดและควบคุมอาการที่เกิดขึ้นขณะฟอกเลือด	220	100
3.1 ขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดอาการ	91	41.4
3.2 จัดการด้วยตนเองและขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่	129	58.6
เมื่อไม่สามารถควบคุมอาการได้		

จากตารางที่ 15 พบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกรายใช้วิธีการลดและควบคุมกลุ่มอาการที่เกิดขึ้น โดยร้อยละ 58.6 เป็นการจัดการด้วยตนเองและขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่เมื่อไม่สามารถควบคุมอาการได้

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของวิธีการจัดการกับกลุ่มอาการที่คุกคามต่อชีวิตขณะฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม จำแนกตามวิธีการจัดการด้วยตนเองและขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่เมื่อไม่สามารถควบคุมอาการได้ (N = 562)

การจัดการด้วยตนเองเพื่อลดและควบคุมอาการที่เกิดขึ้น	จำนวน (ครั้ง)	ร้อยละ
1. การจัดการด้านร่างกาย		
1.1 ใช้ยา เช่น ยานวดคลายกล้ามเนื้อ ยาคลายกล้ามเนื้อ	62	11.0
ยาแก้ปวด/ ลดไข้		
1.2 ไม่ใช้ยา เช่น เปลี่ยนอริยาบท นอนราบให้ศีรษะต่ำ นั่ง/นอนศีรษะสูง เขยิบ/เกร็ง/กระดกปลายเท้า บีบ/นวด/กดบริเวณตำแหน่งที่มีอาการ ยืน/ย้ายอยู่กับที่ ใช้เทคนิคการหายใจ วางกระเป๋าน้ำร้อน ประคบเย็น รับประทานอาหาร ดื่มน้ำหวาน/ อมลูกอม หลับ	220	39.1
2. การจัดการด้านจิตใจ		
2.1 เบี่ยงเบนความสนใจ เช่น ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือ ฟังเพลง	141	25.1
2.2 ทำใจยอมรับกับอาการหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	80	14.2
2.3 พยายามระบายความรู้สึกกับคนอื่น	17	3.0
2.4 สร้างกำลังใจให้ตนเอง เช่น คิดถึงครอบครัว/ คนที่รัก	5	0.9
มองคนที่ ชีวิตแย่กว่าเรา		
2.5 ใช้ธรรมะ คิดว่าเป็นเวรกรรม	37	6.6

จากตารางที่ 16 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีวิธีการจัดการด้วยตนเองและขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่เมื่อไม่สามารถควบคุมอาการ โดยใช้วิธีการจัดการด้านร่างกายแบบไม่ใช้ยาเพื่อลดและควบคุมกลุ่มอาการที่คุกคามต่อชีวิตขณะฟอกเลือดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.1 รองลงมาคือ การจัดการด้านจิตใจโดยการเบี่ยงเบนความสนใจ เช่น ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือ ฟังเพลง คิดเป็นร้อยละ 25.1

2. กลุ่มอาการที่คุกคามต่อชีวิตและการจัดการกับกลุ่มอาการที่เกิดขึ้นใน 24 ชั่วโมงแรก หลังการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง

2.1 กลุ่มอาการที่คุกคามต่อชีวิตใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือดด้วยเครื่อง ไตเทียม

กลุ่มอาการที่คุกคามต่อชีวิตใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม
นำมาหาค่าความถี่และร้อยละ ดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่รับรู้ถึงอาการที่คุกคามต่อชีวิตใน 24 ชั่วโมงแรก
หลังการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม (n = 204)

อาการที่มักพบร่วมกันและคุกคามต่อชีวิต ใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือด	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
อ่อนเพลีย/ ไม่มีแรง	192	94.1
ปวดศีรษะ	64	29.1
คลื่นไส้/ อาเจียน	72	35.3
ตะคริว	108	52.9
เบื่ออาหาร	28	13.7
หน้ามืดคล้ายจะเป็นลม	168	82.4
ปวดหลัง	11	5.4
วิตกกังวล	5	2.5

จากตารางที่ 17 พบว่าอาการที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าคุกคามต่อชีวิตใน 24 ชั่วโมงแรก
หลังการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมมากที่สุด คือ อ่อนเพลีย/ ไม่มีแรง รองลงมาคือ หน้ามืดคล้าย
จะเป็นลม และตะคริว คิดเป็นร้อยละ 94.1, 82.4 และ 52.9 ตามลำดับ (โดยที่มีกลุ่มตัวอย่าง 16 ราย
ระบุว่าไม่เคยรับรู้ว่ามีอาการใดคุกคามต่อชีวิตใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือดด้วยเครื่อง
ไตเทียมเลย)

จากอาการที่กลุ่มตัวอย่างระบุว่าเป็นอาการที่มักเกิดร่วมกันและคุกคามต่อชีวิต
ใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม นำมาจำแนกเป็นกลุ่มอาการ ด้วยเทคนิค
Hierarchical Cluster Analysis โดยการยอมรับกลุ่มอาการ อาศัยตามแนวคิดของดอดด์, เจนสัน และ
คณะ (Dodd, Janson et al., 2001) คือต้องมีอาการที่มีความสัมพันธ์กันตั้งแต่ 3 อาการขึ้นไป ผลการ

วิเคราะห์พบว่า กลุ่มอาการที่เกิดขึ้นร่วมกันและคุกคามต่อชีวิตใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือด ด้วยเครื่องไตเทียมมี 1 กลุ่มได้แก่ เบื่ออาหาร ปวดหลังและวิตกกังวล โดยมีค่า Coefficient เท่ากับ .426

2.2 การจัดการกับกลุ่มอาการที่คุกคามต่อชีวิตใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือด ด้วยเครื่องไตเทียม

จากกลุ่มอาการที่คุกคามต่อชีวิตที่เกิดขึ้นใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือด กลุ่มตัวอย่างมีวิธีการจัดการกับกลุ่มอาการดังกล่าว เพื่อลด ควบคุม และป้องกันกลุ่มอาการ ดังตารางที่ 18 และตารางที่ 19

ตารางที่ 18 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวิธีการจัดการกับกลุ่มอาการที่คุกคามต่อชีวิตใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม (n = 204)

วิธีการจัดการกับกลุ่มอาการใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือด	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. การควบคุมไม่ให้น้ำเกินและของเสียคั่งในร่างกาย	98	48.0
2. นอนพักที่หน่วยไตเทียมให้อาการปกติก่อนกลับบ้าน	66	32.4
3. สังเกตและเฝ้าระวังอาการใน 24 ชม.แรกหลังการฟอกเลือด	107	52.5
4. การลดและควบคุมอาการที่เกิดขึ้นใน 24 ชม.แรกหลังการฟอกเลือด	204	100
4.1 ขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ (ยังอยู่ในหน่วยไตเทียม)	4	2.0
4.2 จัดการกับอาการด้วยตนเอง	200	98.0

จากตารางที่ 18 พบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกรายใช้วิธีการลดและควบคุมกลุ่มอาการที่เกิดขึ้น โดยร้อยละ 98.0 เป็นการจัดการด้วยตนเอง

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของวิธีการจัดการกับกลุ่มอาการที่คุกคามต่อชีวิตใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม จำแนกตามวิธีการจัดการด้วยตนเอง (N= 722)

การจัดการด้วยตนเองเพื่อลดและควบคุมอาการที่เกิดขึ้น	จำนวน (ครั้ง)	ร้อยละ
1. การจัดการด้านร่างกาย		
1.1 ใช้ยา เช่น ยานวดคลายกล้ามเนื้อ ยาคุมแก็งเวียน	196	27.1
ยาแก้ปวด/ ลดไข้ ยาควบคุมความดันโลหิต		

ตารางที่ 19 (ต่อ)

การจัดการด้วยตนเองเพื่อลดและควบคุมอาการที่เกิดขึ้น	จำนวน (ครั้ง)	ร้อยละ
1.2 ไม่ใช่ยา เช่น อดทน/ รอดูอาการ นั่ง/ นอนพัก นั่ง/ นอนศีรษะสูง เขยียด/ เกร็ง/ กระดกปลายเท้า บีบ/ นวด/ กด บริเวณตำแหน่งที่มีอาการ ยืน/ ย่ำอยู่กับที่ วางกระเป๋าน้ำร้อน อยู่ในที่อากาศถ่ายเทสะดวก รับประทานอาหาร ดื่มน้ำหวาน/ อมลูกอม ประคบเย็น ปรับเปลี่ยนเมนูอาหาร รับประทานอาหารน้อยๆ บ่อยครั้ง รับประทานอาหารเหลวหรืออาหารอ่อน เป็นต้น	417	57.8
2. การจัดการด้านจิตใจ		
2.1 เบี่ยงเบนความสนใจ เช่น ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือ ฟังเพลง	24	3.3
2.2 ทำใจยอมรับกับอาการหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	85	11.8

จากตารางที่ 19 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีวิธีการจัดการด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการจัดการด้านร่างกายแบบไม่ใช่ยาเพื่อลดและควบคุมกลุ่มอาการที่คุกคามต่อชีวิตใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.8 รองลงมาคือ การจัดการด้านร่างกายแบบใช้ยา คิดเป็นร้อยละ 27.1

ตารางที่ 20 จำนวน และร้อยละ ของเหตุผลในการเลือกปฏิบัติ/ ผลลัพธ์การจัดการกับอาการ และบุคคลที่ช่วยจัดการกับอาการในขณะฟอกเลือด และใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือด

เหตุผล/ ผลลัพธ์/ บุคคล	ขณะฟอกเลือด		24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เหตุผลในการเลือกปฏิบัติ				
1.1 คิดว่าทำแล้วอาการจะดีขึ้น	204	92.7	180	88.2
1.2 ทำแล้วสบายใจ	4	1.8	20	9.8
1.3 คิดว่าทำแล้วอาการจะดีขึ้น และ รู้สึกสบายใจ	12	5.5	21	2.0

ตารางที่ 20 (ต่อ)

เหตุผล/ ผลลัพธ์/ บุคคล	ขณะฟอกเลือด		24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
2. ผลลัพธ์การจัดการกับอาการ				
2.1 หาย	88	40.0	72	35.3
2.2 พุเลา	132	60.0	132	64.7
3. บุคคลที่ช่วยจัดการกับอาการ				
เมื่อต้องการความช่วยเหลือ				
3.1 พยาบาล	200	90.9	4	2.0
3.2 ญาติ	0	0.0	116	56.8
3.3 พยาบาลและญาติ	20	9.1	0	0.0
3.4 เพื่อน/ เพื่อนบ้าน	0	0.0	84	41.2

จากตารางที่ 20 พบว่าในขณะที่ฟอกเลือด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุเหตุผลในการเลือกวิธีการจัดการกับกลุ่มอาการที่คุกคามต่อชีวิตขณะฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมโดย คิดว่าทำแล้วอาการจะดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 92.7 รับรู้ว่ามีวิธีการจัดการกับอาการที่ปฏิบัตินั้น ทำให้อาการทุเลา คิดเป็นร้อยละ 60 และในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างต้องการความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น นอกเหนือจากการช่วยตนเอง เพื่อจัดการกับอาการที่เกิดขึ้นในขณะที่ฟอกเลือด กลุ่มตัวอย่างจะได้รับการช่วยเหลือจากพยาบาลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90.9 รองลงมาคือได้รับการช่วยเหลือทั้งจากพยาบาลและญาติ คิดเป็นร้อยละ 9.1 ส่วนใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุเหตุผลในการเลือกวิธีการจัดการกับกลุ่มอาการที่คุกคามต่อชีวิตใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมโดยคิดว่าทำแล้วอาการจะดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 88.2 รับรู้ว่ามีวิธีการจัดการกับอาการที่ปฏิบัตินั้น ทำให้อาการทุเลา คิดเป็นร้อยละ 64.7 และในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างต้องการความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น นอกเหนือจากการช่วยตนเอง เพื่อจัดการกับอาการที่เกิดขึ้นใน 24 ชั่วโมงแรกหลังการฟอกเลือด กลุ่มตัวอย่างจะได้รับการช่วยเหลือจากญาติมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.8 รองลงมาคือได้รับการช่วยเหลือทั้งจากเพื่อน/ เพื่อนบ้าน คิดเป็นร้อยละ 41.2 และจากพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 2.0